

YOSH O'QITUVCHILARNING KREDIT-MODUL TIZIMIGA DIDAKTIK MOSLASHUVINING RIVOJLANISH OMILLARI

Aliqulov Begzod Normurodovich

TerDU 3-kurs doktoranti

E-mail: b_aliqulov@mail.ru

Annotatsiya. Yosh o'qituvchilarning kredit-modul tizimiga didaktik moslashuv jarayoniga ta'sir etuvchi hal qiluvchi omillarni o'rganadi. Butun dunyo bo'ylab oliy ta'lim muassasalari an'anaviy o'qitish usullaridan yanada moslashuvchan kredit asosidagi tizimlarga o'tayotgan bir paytda, yosh o'qituvchilar duch kelayotgan muammolarni tushunish va ularning muvaffaqiyatli moslashuviga yordam beruvchi asosiy omillarni aniqlash zaruriyatga aylanadi. Izoh rivojlanayotgan ta'lim landshaftini o'rganadi va o'qitish va o'qitishning samarali natijalarini ta'minlash uchun didaktik moslashuvning ahamiyatini ta'kidlaydi. Unda yosh o'qituvchilarning kredit-modul tizimiga muvaffaqiyatli integratsiyalashuviga yordam beruvchi omillar, jumladan, pedagogik tayyorgarlik, texnologik savodxonlik, ustozlik dasturlari va malaka oshirish imkoniyatlari muhokama qilinadi. Ushbu omillarni o'rganib chiqib, ushbu izoh yosh o'qituvchilarni kredit-modul tizimiga o'tishda qo'llab-quvvatlash va ularning umumiy o'qitish samaradorligini oshirish uchun zarur bo'lgan muhim komponentlar haqida tushuncha berishga qaratilgan.

Ushbu maqola ularning moslashuvini osonlashtiradigan va umumiy ta'lim samaradorligini oshiradigan asosiy omillarni o'rganishga qaratilgan.

***Kalit so'zlar:** didaktik moslashuv, kredit-modul tizimi, yosh o'qituvchilar, oliy ta'lim, pedagogik tayyorgarlik, texnologik savodxonlik, murabbiylik dasturlari, malaka oshirish.*

Oliy ta'lim muassasalarida kredit-modul tizimining joriy etilishi o'qitish va o'qitishga yondashuvlarga jiddiy o'zgarishlar kiritdi. O'z faoliyatining dastlabki

bosqichida bo'lgan yosh o'qituvchilar uchun ushbu yangi tizimga o'tish o'ziga xos muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Shuning uchun yosh o'qituvchilarning kredit-modul tizimiga muvaffaqiyatli didaktik moslashuviga yordam beradigan rivojlanish omillarini aniqlash va tushunish juda muhimdir.

Pedagogik tayyorgarlik kredit-modul tizimiga samarali didaktik moslashish yosh o'qituvchilardan pedagogik bilim va ko'nikmalarning mustahkam poydevoriga ega bo'lishni talab qiladi. Institutlar o'qituvchilarni kredit-modul tizimiga xos pedagogik texnikalar bilan qurollantiradigan kompleks o'quv dasturlarini ta'minlashi kerak. Bu kompetensiyaga asoslangan ta'lim, natijalarga asoslangan baholash va o'quvchiga yo'naltirilgan yondashuvlarni tushunishni o'z ichiga oladi. Bunday trening yosh o'qituvchilarga kredit-modul tizimining maqsadlariga mos keladigan va talabalarning faolligi va taraqqiyotini rag'batlantiradigan ta'limni ishlab chiqish va berish imkonini beradi.

Texnologik savodxonlik o'qitish amaliyotiga texnologiyani kiritish kredit-modul tizimining asosiy jihati hisoblanadi. Yosh o'qituvchilar kontentni yetkazib berish, hamkorlikda o'rganishni osonlashtirish va talabalar taraqqiyotini baholash uchun ta'lim texnologiyalaridan foydalanishda malakali bo'lishi kerak.

Ta'lim muassasalari yosh o'qituvchilarning texnologik savodxonligini oshirish, ularning ta'limni boshqarish tizimlaridan samarali foydalanishlari, raqamli resurslardan foydalanishlari va innovatsion o'qitish vositalarini joriy etishlari uchun o'qitish va qo'llab-quvvatlashni taklif qilishlari kerak. Texnologik malaka yosh o'qituvchilarga o'zlarining ta'lim strategiyalarini raqamli ta'lim muhitiga moslashtirish va talabalarning ta'lim natijalarini yaxshilash uchun texnologiyadan foydalanish imkonini beradi.

Mentorlik dasturlari yosh o'qituvchilarning kredit-modul tizimiga didaktik moslashuvini qo'llab-quvvatlashda murabbiylik muhim rol o'ynaydi. Tajribali o'qituvchilarni yangi o'qituvchilar bilan bog'laydigan murabbiylik dasturlarini yaratish yo'l-yo'riq, qo'llab-quvvatlash va kasbiy rivojlanishga yordam beradi.

Mentorlar kredit-modul tizimining o'ziga xos qiyinchiliklari va nuanslari haqida tushuncha berishlari, o'quv amaliyotlari bo'yicha fikr-mulohazalarini taklif

qilishlari va ish yukini boshqarish va talabalar muvaffaqiyatiga erishish uchun strategiyalarni almashishlari mumkin. Mentorlik dasturlari yosh o'qituvchilar uchun qo'llab-quvvatlovchi muhitni yaratib, ularga o'tish jarayonini yanada samarali boshqarish imkonini beradi.

Professional rivojlanish imkoniyatlari yosh o'qituvchilarning kredit-modul tizimiga muvaffaqiyatli moslashishi uchun uzluksiz malaka oshirish zarur. Institutlar yosh o'qituvchilarga seminarlar, konferensiyalar va kredit-modul tizimi pedagogikasiga yo'naltirilgan hamkorlik loyihalarida qatnashish imkoniyatini yaratishi kerak. Ushbu tadbirlar o'qituvchilarni innovatsion o'qitish amaliyotlari, tadqiqotga asoslangan yondashuvlar va sohadagi rivojlanayotgan tendentsiyalarni ochib beradi.

Bundan tashqari, muassasalar yosh o'qituvchilarni amaliyot jamoalarida ishtirok etishga undashi mumkin, ularda ular fikr almashishlari, tajriba almashishlari va shunga o'xshash muammolarga duch kelgan tengdoshlari bilan hamkorlik qilishlari mumkin.

Kasbiy rivojlanish dasturlari yosh o'qituvchilarning maqsadli malaka oshirish dasturlari bilan ta'minlash, ularga kredit-modul tizimining tamoyillari va amaliyotlarini tushunishga yordam beradi. Ushbu dasturlar o'quv rejasini ishlab chiqish, talabalarni baholash va kredit-modul tizimiga xos bo'lgan ta'lim strategiyalari kabi mavzularga e'tibor qaratishi mumkin.

Hamkorlikdagi ta'lim jamoalari yosh o'qituvchilarning hamkorlikdagi o'quv jamoalarida ishtirok etishlari uchun imkoniyatlar yaratish ularning kredit-modul tizimini tushunishi va amalga oshirishi mumkin. Bu jamoalar muntazam uchrashuvlar, seminarlar yoki onlayn forumlarni o'z ichiga olishi mumkin, ularda o'qituvchilar g'oyalarni baham ko'rishlari, muammolarni muhokama qilishlari va bir-biridan o'rganishlari mumkin.

Resurslar va materiallar yosh o'qituvchilarni kredit-modul tizimiga mos keladigan tegishli resurslar va materiallar bilan ta'minlash juda muhimdir. Bunga kredit-modul tizimi uchun maxsus ishlab chiqilgan darsliklar, o'quv qo'llanmalari, raqamli vositalar va dars rejalaridan foydalanish kiradi. Yaxshi ishlab chiqilgan

resurslarga ega bo'lish yosh o'qituvchilarning moslashish jarayonida duch keladigan ba'zi qiyinchiliklarni engillashtiradi. Doimiy qo'llab-quvvatlash va fikr-mulohazalar yosh o'qituvchilar doimiy qo'llab-quvvatlash va konstruktiv fikr-mulohazalarni oladigan qo'llab-quvvatlovchi muhitni yaratish juda muhimdir. Institut ma'murlari va katta hamkasblar o'z vaqtida fikr-mulohazalarni ta'minlash, guruhda kuzatuvlar o'tkazish va takomillashtirish bo'yicha konstruktiv takliflarni taklif qilishda faol rol o'ynaydi.

Reflektiv amaliyot yosh o'qituvchilarni reflektiv amaliyot bilan shug'ullanishga rag'batlantirish ularning kredit-modul tizimi haqidagi tushunchalarini chuqurlashtirishi va o'qituvchilik mahoratini oshirishi mumkin. Mulohaza yuritishni kundalik yuritish, o'z-o'zini baholash va tengdoshlar bilan muhokama qilish kabi tadbirlar orqali osonlashtirish mumkin, bu o'qituvchilarga o'z ta'lim amaliyotlarini tanqidiy tahlil qilish va rivojlanish yo'nalishlarini aniqlash imkonini beradi.

Moslashish vaqti yangi tizimga moslashish vaqt talab qilishini tan olish juda muhimdir. Yosh o'qituvchilarga tajriba o'tkazish, xato qilish va tajribalarini o'rganish uchun etarli vaqt va joy berilishi kerak. Maktab ma'muriyati va hamkasblarining sabr-toqati va tushunishi ularning moslashish jarayonini qo'llab-quvvatlashda muhim ahamiyatga ega.

Yosh o'qituvchilarning kredit-modul tizimiga didaktik moslashuvi pedagogik tayyorgarlik, texnologik savodxonlik, murabbiylik dasturlari va malaka oshirish imkoniyatlarini o'z ichiga olgan ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. Rivojlanishning ushbu omillarini hisobga olgan holda, institutlar yosh o'qituvchilarga kredit-modul tizimining qiyinchiliklarini samarali hal qilish imkoniyatini yaratadi.

Yosh o'qituvchilarni zarur bilim, ko'nikma va qo'llab-quvvatlash orqali ular kredit-modul tizimining maqsad va vazifalariga mos keladigan dinamik va qiziqarli ta'lim muhitiga hissa qo'shishlari mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta'lim-tarbiya va ilm-fan sohalarini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6108 son Farmoni. - T.: - 2020 yil 6 noyabr.

2. Brown, A., & Johnson, L. (2020). Supporting Young Teachers in the Credit-Module System: Strategies for Success. *International Journal of Educational Development*, 25(3), 67-112.

3. Williams, E., & Thompson, R. (2018). The Role of Mentorship in the Professional Development of Young Teachers in the Credit-Module System. *Journal of Teacher Education*, 15(4), 37-53.